СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 174. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 29 липня 1933. VOL. XLI. No. 174. Jersey City, N. J., Saturday, July 29, 1933. THREE CENTS.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ ВІДБУДЕТЬСЯ 19. СЕРПНЯ

ШІКАГО. — Українська Виставова Корпорація подає до відома нашого загалу, що Український День відбудеться в суботу, 19 серпня б. р. Влаштуванням цього дня займеться балетмайстер В. Авраменко. Український Тиждень триватиме від 14 до 19 серпня.

ВЕЛИКА КАМПАНІЯ УРЯДУ ПРОТИ ВИКРАДАННЯ ОСІБ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд починає серіозну боротьбу проти викрадання осіб та інших рекетірств. В тій цілі президент Рузвелт припоручив виготовити пляни поширення федерального бюра інвестигації та поширив функцію цього бюра щодо злочинів, які переходять межі стейтів.

Тимчасом у Канзас Сити наложено кару смерти за викрадення особи на Волтера Мекгі за участь у викраденню міського управителя Мекелроя.

Ні поліція, ні родина викраденого оклагомського богача Codec Уршела не зробили ніякого поступу щодо викриття злочинців або порозуміння з ними щодо повороту викраденого.

Стейтовий суд у Шікаго постановив судити 21 осіб за рекетірство проти купців. Між обжалованими є нюйорський жидівський адвокат Арон Шапіро, звісний з процесу проти Генрі Форда.

ПІДПРИЄМЦІ ГОДЯТЬСЯ НА КОДЕКСИ.

ВАШИНГТОН. — Підприємці далі заявляють урядови свою готовість поступати відповідно до урядових кодексів для промислів. Число привітів для президента доходить до 20,000.

Секретарка праці, місс Перкінс, виїхала в сталеві округи на розсліди умовин праці.

Кравецька юнія противиться умовам праці й заплати, запропонованим організацією кравецьких підприємців. За пляном підприємців мінімальна заплата має виносити на півночі 35 центів, на полудні 32 і пів цента за годину, а робучий тиждень 40 годин. За проєктом юнії заплата має бути всюди 50 центів на годину, а тиждень праці має мати 35 годин.

БАЛЬБО ДАЄ ВІДПОЧИНОК СВОЇМ ЛЕТУНАМ.

ШОЛ ГАРБОР (Нова Фунляндія). — Командант італійської повітрової армади, що прилетіла до Америки й тепер знаходиться в дорозі до Італії, дав приказ своїм летунам відпочати добре перед вилетом до Европи.

Літак капітана Умберта Ровіса, що мусів осісти в Вікторія Гарбор, прилетів назад до армади.

ПІДНОСЯТЬ РОБІТНИЧУ ЗАПЛАТУ В АВТОМОБІЛЕВІМ ПРОМИСЛІ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Автомобілеві підприємства Шевролет та Окленд обіцяють своїм робітникам 15 процентів підвишки до заплати з днем 1 серпня. Ці підприємства мають до 40,000 робітників у краю.

Підприємства Бюик та Дженерал Моторс зробили подібну заяву.

ЩЕ БІЛЬШЕ ГРОША ПРИЗНАЧЕНО НА ПУБЛИЧНІ РОБОТИ.

ВАШИНГТОН. — Дорадча рада кабінету президента постановила дозволити департаментови війни видати ще 6 мілонів, а департаментови рільництва ще додаткових 4,850,000 долярів на публичні роботи. Таким чином фонд публичних робіт зріс до 3 біліонів 300 мілонів долярів.

Департамент війни має вжити ці гроші на будову каналів і скріплення оборони Гавайських островів, а департамент рільництва має боротися проти всякої рільничої язви.

РОБІТНИКИ КРИТИКУЮТЬ УРЯД.

ВАШИНГТОН. — Юнія електричних робітників підняла проти Джансона, „адміністратора оживлення промислу", закиди, що підчас переслухань перед ним він фаворизує підприємців, а робітників ставить на другому пляні. Юнія віднеслася з відповідною жалобою до президента Рузвелта.

ІНДІЯНИ ВОЮЮТЬ ЗАТРОЄНИМИ СТРІЛАМИ.

ПОРТ ОФ СПЕЙН (Трінідад). — На границі між Венезуелею і Колюмбією Індіяни напали на білу комісію, що мала полагодити спір за границю. Затроєна стріла ранила капітана Мануеля Сентану, що командував річною лодкою, котра везла комісію. Крім нього стріли ранили кількох жовнірів на лодці.

ЗГИНУВ ІНЖИНІР, ЩО РОБИВ ГРОМИ.

ПІТСФІЛД (Масачусетс).—В автомобілевім випадку згинув тут Френк Віліем Пік, американський інжинір, відомий широко з того, що потрапив випродукувати машиною електричну силу, більшу від звичайного грому. Він був головним інжиніром фабрики підприємства Дженерал Електрик Ко. у Пітсфілді. Їдучи автом він попав під залізничий поїзд. Пік згинув, а його жінка була важко покалічена.

РАДІО.

ТРЕТІЙ ВИСТУП НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРУ КОШИЦЯ.

Третій тижневий виступ Українського Хору під управою проф. Олександра Кошиця на радіо відбудеться в суботу, 29. липня, в годині 8. мінут 15. вечером на стації WABC.

Хор відспіває знову кілька українських пісень, зовсім інших від тих, які він співав на подібних двох виступах, котрі стрінулися з широким признанням.

Усякі признання про цей виступ треба звертати не на особисті адреси хору, хористів або дірігента, але на адресу самої стації: Columbia Broadcasting Co., 495 Madison Avenue, New York City.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ „ДОМ ЛЮДОВИ" В ЧОРТКІВЩИНІ.

Перед роком повстав у Ридодубах, чортківського повіту, комітет будови „дому людового польско-руского". В комітеті є 6 Українців і 6 Поляків. Ґрунт під дім дала громадська рада. В найближчім часі розпічнеться будова цього дому, так, що „польско-рускі дом людови" буде викінчений ще цього року. Слід замітити, що читальня „Просвіти" в Ридодубах має вже здавна власний дім із салею на сходини й аматорські вистави.

ЖИДИ ХОЧУТЬ ВСТУПАТИ ДО ГІТЛЕРІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

Центральний союз Жидів німецьких горожан оголосив відозву, яка взиває жидівських робітників вступати до гітлерівських професийних організацій. Відозва стрінулася зі спротивом міродатних нац.-соціялістичних кол фронту праці. Вони зазначили при цьому, що Жиди раз на все виключені з усіх нац.-соціялістичних організацій. Тому, на думку тих кол, можна розглядати лише проєкт злуки всіх жидівських робітників у спільному союзі, та він мав би лише товариське значіння і його не вільно би включати до німецького фронту праці.

ХЛОПЕЦЬ ЧИ ДІВЧИНА?

Д-р І. Манґер з фармакольоґічного інституту у Вірцбурґу випрацював методу, яка вможливлює розпізнати пол дитини вже в лоні матері. Метода ця нагадує дуже способи розпізнавання полу чоловічого плоду, описані в старинних єгипетських папірусах заперед 4 тисяч літ. Метода д-ра Манґера виглядає так: зерна пшениці і ячменю вкладають до землі в вазонку та поливають що дня сечію вагітньої жінки. Якщо зерна ячменю сходять скорше, ніж зерна пшениці, тоді жінка вродить дівчину (на 80 відсотків певно!). Якщо ріст ячменю припізнюється, або такий самий, як ріст пшениці, буде хлопець. Думаємо, що на близкі пояснення цих дивних вислідів треба ще підождати.

ВИБУХ КИПЯЧКИ У БОРИСЛАВІ.

Власник копальні „Кляйнер" у Бориславі, Тайхер, не міг довертітися кипячки, тому виловів робітникам на 14 днів. Коли кінчився останній день виловідження, нараз у копальні вибухла кипячка з такою силою, що її обраховують на сто вагонів місячно.

ОГОЛОШЕННЯ.

Згідно з директивою 18 Конвенції й ухвалою Головного Уряду У. Н. Союза рішив Редакційний Комітет „Свободи" приступити до видавання в „Свободі" постійної сторінки в англійській мові, раз на тиждень. До помочі в тій праці рішено заангажувати молоду, тут роджену, кваліфіковану українську силу.

Хто рефлектував би на те заняття, хай перешле найдалі **до 30 серпня 1933 р.** своє зголошення з поданням потрібних для такої роботи кваліфікацій та умов заплати.

Подання треба слати на таку адресу:

EDITORIAL COMMITTEE OF "SVOBODA",
83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Редакційний Комітет.

ГІТЛЕРИЗМ У КИТАЮ.

Серед китайських студентів шириться протикомуністичний рух. Студенти створили організацію на зразок гітлерівських організацій, а протектором над цими новими угрупуваннями, які поставили собі за ціль енергічно поборювати комунізм, є маршал Чанг-Кай-Шек.

„ДУХИ" НЕ ДАЮТЬ ЛЮДЯМ СПАТИ.

В місті Ст. Жанна Д'Арк у Квебеку мешканці одного дому чули, як на першім поверсі в тім самім домі кілька ночей під ряд був якийсь шелест, сварка, плач і т. д. Коли занепокоєні мешканці вибігали нагору, щоб розвідатися, хто то робить серед ночи галас, нікого не заставали. З того поширилася поголоска, що то „духи" влаштовують свої нічні забави.

Мешканці долішньої части дому постаралися, що місцевий священик покропив цілий дім свяченою водою. Однак і це не помагало, бо нагорі в домі було чути шелест, розмову, голосіння, тощо.

Цим питанням заінтересувалася місцева поліція, яка одної ночі вислала на місце своїх людей і лікаря. Тої ночи був спокій. Пізніше показалося, що до дому заходила пара закоханих, яка в порожній частині дому мала свої любовні побачення.

ОЖЕНИВСЯ 42 РАЗИ.

В Марсилії арештувала поліція якогось Ґраде, бувшого консуля одної малої екзотичної республики, та ще якогось типа, що підшивався за душпастиря. Вони від довшого вже часу займалися торговлею „живим товаром". З легкодушними жертвами „женився" Ґраде, а фальшивий духовник давав шлюб у приватній каплиці, що була у віллі „новоженця". „Жінки" походили здебільша з Австрії і Чехословаччини, які згодом відвозив Ґраде до Сан Франсіско і продавав. Таких шлюбів узяв Ґраде... 42. Обох обманців жде тепер довголітня тюрма.

КИНУЛАСЬ ДО КРИНИЦІ.

В кольонії Домброва-Губинка, луцького повіту, 35-літня Текля Кватирка кинулась до криниці, де й погибла. Причина самогубства — родинна незгода.

НОВИЙ ЛЕТ У СТРАТОСФЕРУ.

Третій лет у стратосферу організує Бельгія. Алюмінієва ґондоля вже майже готова й внедовзі пічнуть приготовлюватися до старту. Ще дотепер докладного місця старту не вибрано; одно лише певне, що старт відбудеться в південній Бельгії і мабуть, якщо погода дописше, в половині серпня.

ФРАНКО ЯК СОЦІЯЛІСТ.

У 143 ч. „Дзєнніка Людовего" у фейлетоні Еміля Гекера „Історія соціялізму в Галичині" знаходимо статтю, присвячену діяльности І. Франка. Автор зупиняється на головних психічних спонуках, що привели Франка до соціял-демократичної партії і пізніще роздідили його з нею. Оповідає він теж про історію його статті проти Міцкевича у віденському деннику „Цайт", кажучи досить наївно, що причиною до неї була „думка пімститися на польськім народі за те, що Франкови... відмовили катедри у львівськім університеті!

НЕСПОДІВАНИЙ ВИСЛІД ОДНОГО СВЯТА.

Під таким заголовком пише „Дзєннік Людови": „Недавно передавали ми критичний голос виленського „Слова" про влаштування ріжних свят з нагод, що надаються й не надаються для цього. Одно з таких „свят", під назвою „День Гуцульщини" влаштував станиславівський воєвідський уряд, реклямуючи його в часописах, плякатами і т. д. Вислід свята був несподіваний і про це пише санаційний „Курєр Польскі": „Організовані „Дні Гуцульщини" принесли неочікуваний ефект. Влада зробила вчасно підготовку, а пансіони й ресторани рахували на велику скількість гостей. Тимчасом вислід пропаганди тієї туристичної імпрези був такий, що на гуцульську врочистість, реклямовану виключно офіційною агенцією, прибула, крім фотографа і двох урядовців, одна особа". Від себе питає „Дз. Л.", хто візьме на себе кошти тієї імпрези та чи не навчить декого ця невдача, що на „свята" тепер не час.

ПОВІСИВСЯ НА КЛАДОВИЩІ.

На личаківському кладовищі у Львові знайдено цими днями трупа повісильника, який повісився на шарфі з цвинтарного вінця. При самовбийнику не знайдено ніяких документів, тільки зшиток з виписаними німецькими слівцями. Поліція здогадується, що то учень.

„Я ЗРАДНИК".

В Гайде (Німеччина) арештовано видавця часопису „Дойтше Цукунфт", Рікера, разом із сином. Пробоєвики виставили обох на позорище. Арештованих вели містом на возі з таблицею, на якій був напис: „Я зрадник краю". Батькови дописали: „Моя родина також".

ВІДЗНАЧЕННЯ МОЛОДИХ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ.

У Краківській Академії Мистців дістали цього року відзначення: на виділі різьби п. Нестор Кісілевський, а на виділі рисунку і малярства пп. Продан та Іванців.

МОСКОВСЬКИЙ УРЯД ПРИЗНАЄ ГОЛОД У РАДЯНЩИНІ

ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД СЕЛЯНСТВА БІЛЬШЕ ЗБІЖА, ЩОБИ ПРИПИНИТИ ГОЛОД І ЗАПОБІГТИ ЙОМУ НА МАЙБУТНЄ.

МОСКВА (СССР). — За підписом Молотова та Сталіна радянський уряд і Центральний Комітет Комуністичної партії видали до населення відозву, в котрій закликають селянство здавати в біжучому році для держави збіже на 6% більше ніж у минулому році. Тепер селянство має передати державі 22% свого врожаю, а також негайно повернути державі всі позички зерном, які йому були зроблені для засівів.

У відозві признається, що тепер панує в радянщині велика недостача збіжа, й щоб запобігти голодови в майбутньому, треба, щоб держава одержала від селянства значно більше збіжа, ніж у минулому році. Це перше непряме признання радянською владою голоду в Росії. Цікаво, що в 1920—1921 році від голоду терпіли переважно міста, а тепер терплять села. Радянська влада знову звертає всю свою увагу на виживлення міст і промислових районів, стараючись дістати від голодуючого селянства все, що їй пощастить.

ПРО УКРАЇНУ ЗАБУЛИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Д-р Евальд Аменде видав відозву, як генеральний секретар комітету конгресу національних меншостей, зприводу голоду в Радянщині. Він закликає міжнародній Червоний Хрест створити міжнародній комітет допомоги голодному населенню в Донській области та на Поволжу, де населення голодує так, як воно голодувало в 1921 році.

У відозві говориться, що з акції допомоги голодним має бути виключена всяка політика й допомогова організація повинна працювати в контакті з радянським урядом. Про великий голод на Україні, що приводить населення до більшого поширення людоїдства, нічого у відозві не говориться.

УМЕР Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Українство на Західніх Землях має знову тяжку втрату. На 59 році життя помер адвокат д-р Ярослав Олесницький, який усе своє життя не сходив з шнів народньо-громадської та політичної роботи. Не лише в громадському, але й у політично-державному життю небіжчик визначався своєю працею та здібностями.

Д-р Я. Олесницький був у складі галицької делеґації, що прибула була до Києва для проголошення на Софійській площі акту злуки українських земель. Він у французькій мові відчитав там присягу й акт злуки.

Пізніше він був призначений до складу диплёматичної місії УНР в Лондоні, де визначався своїм політичним та диплёматичним хистом і виконував успішно обовязки голови місії аж до кінця 1920 року. Покійний був визначним правником та адвокатом. Небіжчик був членом Управи Національно-Демократичного Обєднання, послом до варшавського сойму та довголітним членом управ ріжних українських організацій. По собі він оставив глибокі сліди народньо-політичної праці, яка ставить його в лави найкращих будівничих української державности та провідників українського народу.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ СКІНЧИЛАСЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Пленарне засідання економічної конференції ухвалило припинити праці конференції на неозначений час. Не зважаючи на відозву президента Злучених Держав, Рузвелта, та на заяву американської делегації на конференції й промову голови конференції, англійського премієра Мек Донелда, що конференція лише на час робить перерву в своїх працях, панує загальне переконання, що ця конференція вже більше не відновить своєї роботи.

З днем 27 липня можна вважати закінчення на завжди, невдалої конференції, яка почалася з заповідженням великих завдань і сподівання значних вислідів, а скінчилася, не осягнувши найменших позитивних наслідків. Найбільша повоєнна світова конференція скінчилася найбільшою невдачею.

ЯПОНІЯ ГОТОВИТЬСЯ ДО ВІЙНИ З РОСІЄЮ.

ХАРБІН (Манджурія). — Стало відомо, що Японія закінчує секретну будову в Манджурії стратегічної залізниці, що лучить Східньо-Китайську залізницею з рікою Амуром, якраз проти Благовіщенська, який лежить на Східньо-Сибірській залізниці, котра лучить Владивосток та Приморську область з Росією. На випадок війни Японії з Росією, нова залізниця дає величезну стратегічну перевагу Японії й уже тепер запечатує долю Владивостока та цілого Приморя.

Японія спочатку говорила, що такої залізниці не буде, але тепер вона знаходить ріжні „пояснення" необхідности такої залізниці для економічного розвитку Манчука. Та для всіх ясно, що справжнє значіння цієї залізниці є стратегічне на випадок війни з Росією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЕЗРОБІТТЯ Й НАУКА

Недавно тому мали ми нагоду читати в нашім органі голос тут родженого нашого молодого покоління про трагічне положення тих молодих людей, що з великою витратою сил і пожертвуванням батьків покінчили школи, а тепер сидять без роботи. Оті молоді люди питаються, чи взагалі варта вчитися, мучитися довгими літами, витрачувати важко запрацьований батьками гріш на те, щоби потім сидіти на прошенім хлібі.

Оттаке питання стоїть тепер не тільки перед нашою молодю, але й перед молодю і старшими всіх інших народів. Над тим ломлять собі голови і в старім краю. Там відносини ще гірші. Бо окупанти не допускають нашої молоді до високих шкіл, а як вона їх і покінчить, то мусить знову вертатись на села, бо ніде не може дістати заняття. І там теж насувається питання: „Вчитися, чи ні? На це відповідає черновецький щоденник „Час" ось як:

„Ніколи не може бути шкідливе, або й зайве набуте знання, хочби воно покищо й не приносило нам якраз такої користи, якої ми від нього сподівалися. Коли ви вчитеся на те, щоби стати „паном"; коли мрієте лише про те, щоб за допомогою такої науки дістати відразу легку й добре платну посаду", а це вам не вдається, бо всі наші зусилля не придаються до нічого й нас нікуди не приймають — тоді може й справді шкода було нашого труду. Але так є тільки тоді, коли ми задивлені лише в одну мету (оту „посаду"), а з погордою чи легковаженням дивимося на все інше й не беремося до нічого, бо це, мовляв, нам не підходить, не „пасує". Тому дивімся на науку й освіту з іншого боку. Скажім собі: Вчимося на те, щоби не бути темними, щоби не бути духово нижчими від тих, що більше знають. Здаймо собі справу, що наука це широке, пробите в світ вікно, крізь яке ми повинні побачити не лише ту одну мету, що до неї прямували, а все, що можемо обхопити своїм оком. Коли ми маємо освіту, то при трошки ширшому погляді на світ можемо використати її при всьому, що тільки попадеться на нашій дорозі. Рільника, промисловця, ремісника, купця з освітою інакше в світі трактується й інакше становище в суспільности він собі здобуває. Також зовсім інакше виглядає той нарід, якого всі верстви, а не тільки нечисленні вершки, освічені й свідомі своїх прав і обовязків. Чим ширші круги загорне серед нас освіта, наука, тим певніше й скорше прийде наше краще „завтра". Нині науки нам треба більше ніж колинебудь досі, бо не темна маса, а освічений нарід здобуде собі права й кращу долю".

РІЛЬНИЦТВО В РОСІЇ

III.

Здається, що найповажнішу похибку зробили большевицькі рільничі інжинири власне у відношенню до робітників, себто в справі, в якій вони похибки найменше ждали.

Комунізм і справність робітника.

Як сказано, комуністи заповідали, що російський робітник, відомий зі своєї несправности з царських часів, стане справним і пильним, як тільки йому дати новий товчок для пильности комуністичною господаркою, себто, коли йому дати переконання, що він є співвласником великого державного підприємства.

Що це було помилкове припущення, показалося дуже скоро. Уряд охрестив це пережитками капіталізму та взявся лікувати несправність робітника відповідною пропаґандою, яка мала навчити робітника, що тепер часи змінилися, що тепер власником фабрики є не приватний підприємець, а держава, нарід, а в цьому народі чи державі, він, робітник.

Та ця пропаґанда, хоч ведена з незвичайною енерґією, не довго помагала. Робітники скоро показалися нечутливими на всякі гарні слова про спільну власність. Почали тоді комуністи вживати інших способів. Заведено конкуренцію між робітниками: хто показався справнішим, тому віддавали честь, а потім навіть давали грошеві нагороди, зовсім по капіталістичному, хоч це називано соціялістичною конкуренцією.

Коли це не помагало, стали клеймувати публично несправних, лінивих, опізнюючихся. Коло фабрик уставлено стовпи з таблицями „позору", на котрих подавано імена несправних робітників. Та й це не дописувало. Тоді заведено систему акордової заплати, зовсім на лад капіталістичних підприємств. Тільки, що в Росії заведено її в такий скомплікоаний спосіб, що сама складність постанов нищила добрі наслідки, хоч реформу переводжено з звичайним большевицьким завзяттям і безпощадністю.

Чим дальше в ліс, тим більше дров.

Отсе заводження щораз новіших способів характеризує розвій умовин сільської господарки під большевиками. В міру поступу часу большевики бачили, що їх обчислення не оправдуються. Приходилося їм тоді ставити щось нового, щоби ратувати свою господарку й свої пляни. Та з часом ці нові заходи показалися теж непідходячими. Треба було знову вживати нових заходів, а потім з часом і ці показалися зле обдуманими.

Часто бувало таке, що новий плян не відразу показував свої хиби. Таке було, наприклад, з совхозами. Ці державні фарми дістали при заложенню прегарну, нову, заграничну машинерію. Де треба було худоби, там її стягнено з околичних селян дорогою оподаткування. Так випосажені фарми працювали перший рік прегарно. Та вже на другий рік показалися недостачі. Машини почали псуватись, а тут не було під руками людей, що вміють їх направляти. Продукція скоро здеморалізувалася. Фарми не виповнили своїх обовязків. На третій рік машинерія була ще гірша. Ще частіше були застої в роботі через поломання машин. Далі почали показуватися наслідки слабої управи: фарми стали заростати бурянами.

Щоби виповнити наложені на них налоги, зарядці великих фарм стали засівати ще більше поля. Та це відбилося на якости роботи: коли робітники мали управляти більше поля, вони працювали повільніше. Це ще гірше відбивалося на фармах. Коли збільшити поверхню управлюваної землі під одним зарядцем, то він не може доглянути добре робітників.

Зрештою комуністичний уряд узагалі мав мало справжніх знавців, які могли як слід осудити, хто працює, а хто лінюхує. Зарядців часто осуджувано несправедливо. Так, наприклад, зарядці фарм, котрі, не розуміючися на річи, засівали всю приписану поверхню недбало й з великою шкодою для жнив, діставали нагороди, тоді, як справнішні зарядці, котрі воліли засіяти наприклад 80 процентів землі добре та обробити її справно, дочекалися кари. Часто справні зарядці діставалися до тюрми, йшли на заслання, були деґрадовані, тоді, як несправні авансували.

Несправедливість мстилася на комуністичній господарці. Внаслідок такої системи ряди справжніх знавців ще більше проріджувались, а вслід за цим пересічний збір з акра зменшався з року на рік. Буряни виросли на фармах такі, що часто машину тяжко було там завести.

Зарядам фарм стало тяжко давати фармерським робітникам те, що робітникам доконче потрібне до життя, і тому робітників тяжко було вдержати на фармах. Голод просто виганяв робітників з землі та заставляв їх шукати кращої долі в місті. Коли питалися сільських робітників, чому вони кидають роботу на фармі, вони казали: бо не маємо чим жити, бо наші діти пухнуть з голоду, бо через голод ми не можемо працювати.

Щоби здержати цей вихід фармерських робітників зі сіл, комуністичний уряд почав обмежувати свободу переходу робітника з одної роботи на другу. В цей спосіб робітникови відобрано ще одно право, яке комуністи вважають основним здобутком робітника під комунізмом.

Відомо, що обмежування свободи робітника на фармі та несправедливі вмішування в заряд нагорі не створили тої справного виконання роботи. атмосфери, яка потрібна для Насильні й жорстокі заходи поправити робітничу дисципліну не помагали справі, а ще більше її заплутували. На верха виглядало, що комуністична система рільничої господарки досконала, а тільки злобні люди її нищать. Безсторонний чоловік, що вміє глибше вглянути в річ, міг легко побачити, що люди не злобні, а такі, як деінде, а тільки систему видумано для таких людей, яких нема.

АДРЕСА ВИСТАВОВОГО КОМІТЕТУ В ШІКАҐО:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,

9300 Cottage Grove Ave.,

Chicago, Ill.,

НОВІ КНИЖКИ.

FACTS ABOUT UKRAINE.

Українське Бюро в Лондоні (Ukrainian Bureau, 40 Grosvenor Place, London S. W. 1., England) видало маленьку книжечку під повищим наголовком. З технічної сторони книжечка видана надзвичайно гарно й робить приємне враження гарної публікації. Щодо змісту, то не можна бажати й сподіватися, щоби він був кращим, відповідаючи свому наголовкови. На 8 сторінках стисло, але й докладно подано дані про українську територію, з поділом її на території всіх чотирох українських земель, які тепер знайшлися в сусідніх державах. Таксамо подано українське населення в Радянщині, Польщі, Румунії й Чехословаччині із вказівками, який процент неукраїнського населення жиє на українських етноґрафічних територіях.

Дуже важливе також те, що подано число Українців поза межами етноґрафічної території України, як, наприклад, у Росії, в Канаді, Злучених Державах, Бразилії, Арґентині та в Манчуку (Манджурії). Бюро подає, що без перебільшення тепер треба числити в цілому світі 43,830,000 Українців. Дуже важне те, що Бюро не перебільшує числа Українців, а, подаючи відомости, які не є наслідком точного обчислення, згадує про це й говорить, що так обчислено приблизно, бо офіційних і точних відомостей не можна добути. Це переважно торкається української еміґрації поза етноґрафічними межами України.

Далі подано відомости про українські багацтва, а на закінчення коротко, але гарно підібрано факти з історії України, які показують, як Україна була самостійною державою в минувшині, потім її занепад, козацьку добу і нарешті факти державного будівництва з останньої доби. Перша сторінка книжечки та обгортка оздоблені гарною етноґрафічною мапою України в порівнанню з її східніми сусідами.

Ця брошура може бути дуже добрим зразком, як треба видавати інформаційні брошури про Україну, які будуть цікавити чужинців своєю правдивістю, а не будуть пертися йому до горла як гістерично-аґітаційний матеріял, якому ніхто не дає віри.

В. К.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ СУДЬБИ.

У новій книжці про американську революцію під заголовком „Дивайдед Лоєлтіс", автор, Луіс Ейнстін, доказує, що доля мстилася на Американцях за їх нетерпимість.

Мова тут про нетерпимість супроти тих анґлійських кольоністів в Америці, які підчас революційної боротьби за незалежність Америки від Анґлії стояли по стороні Анґлії. Хоч підчас революційної війни велика маса Американців не підпирала активно боротьби проти Анґлії, то після війни Американці накинулися з переслідуваннями на тих, що явно були вірні Анґлії. Дика мстивість охопила народні маси. Почалася жорстока розправа з людьми, які щиро були льояльні для краю свого уродження. Не помагало нічого, що з укінченням війни майже всі ці льояльні горожани Анґлії хотіли тепер бути льояльними горожанами Америки.

Багато людей загинули в цій кампанії. Багатьом удалося втекти з краю. Одні втекли до Анґлії, другі до Канади. Втікачі до Анґлії сильно обіднили культуру Америки, бо це були переважно високо культурні люди. Втікачі до Канади виховали в Канаді ненависть до Америки. Коли в 1812 році прийшло до війни з Америкою, то діти цих утікачів боролися з таким завзяттям проти Америки, що тільки їм можна приписати те, що Америка тоді не захопила під свою владу Канади. Автор згаданої вище книжки доказує, що якби не ці втікачі з Америки, то нині Америка мала би під своєю владою всю північну Америку.

СУДЬБА МСТИЛАСЯ Й НА АНҐЛІЇ.

Як кажуть історики, доля пімстилася в подібний спосіб на Анґлії. Підчас війни між Анґлією й Голяндією анґлійський князь Йорк заплив до Америки й захопив голяндську кольонію Ню Амстердам, який він опісля назвав Новим Йорком. В цей спосіб під владою Анґлії опинилося все центральне й північне побереже Атлянтійського океану в північній Америці. Історики доказують, що якби не це захоплення, то анґлійські кольонії в Америці не могли би були ділати спільними силами проти Анґлії підчас революційної боротьби й були би певно цю війну програли.

ІРОНІЯ СУДЬБИ В ПРИВАТНОМУ ЖИТТЮ.

Як судьба мститься у приватному життю, показує цікава подія з одною нюйорською жінкою, що вдавала жебрачку, хоч мала в банках ощадности на десятки тисяч. Щоб ощадити видаток на обід, зайшла до ресторану та вхопила недоїджену булку. Та цю булку не доїв гість тому, бо він отруївся сильною отруєю, яку він уложив в булки. Багата жебрачка теж отруїлась.

ЮВИЛЕЙ ПІДКРЕСЛЮЄ ПОСТУП.

Дня 25. липня минуло 24 роки від часу, як Люі Блеріо перелетів Англійський канал, який ділить Анґлію від Европи. Його лет величано в цілому світі як небувалий подвиг людського духа.

Нині цей самий Блеріо є найбільшим фабрикантом літаків у Франції, а в Ню Йорку літак його виробу готовиться зробити якнайдовший безперервний лет понад Атлянтійський океан, летючи на схід.

Коли піти ще сто літ назад в історію, то можемо побачити в уяві французького цісаря Наполеона, котрий сидить над каналом і вдивляється в анґлійське побереже, що мріє в далечині. Він хотів би воювати Анґлію, але, маючи тільки вітрильні кораблі, мусить ждати прихильного вітру.

I. Вок.

МЯСНИЦІ

(4)

Цигани зараз до музик, а на столі зявилися гроші.

— Заграйте нам!

Чомуж би ні?! Музики заграли. І ще й ще. На цих останніх гостей всі гляділи трохи недовірчиво, не танцювали. Лише цигани.

— Падоньку! — озвалася нараз Катерина та схопила Коленача за руку, аж йому трубку відірвала від уст. — Ходімо вже! Таж нас ті цигани можуть на дорозі повбивати.

Коленач видивився на неї, одначе трубку зараз же приклав до уст, бо музика не йшлаб без нього.

Катерина сидить наче на вуглях. Щож тепер?!

Та мабуть і коршмар невдоволений з гостини циганів. Гості виходять одні за одними. І Шмидеркало зник, а в коршмі вже лише цигани, музики й Катерина.

Коршмар підійшов до музик, щось говорить з ними. — Випровадіть їх, ось що! — Потім щось став говорити з циганами. Вони перестають танцювати, платять.

— Так! — каже коршмар. — Вони підведуть вас трохи з музикою й буде добре!

Цигани збираються й музики збираються. А Катерина глядить здивовано, що то буде далі.

Вийшли. Музики попереду, цигани за ними. При звуках музики пускаються у тьму тьменну...

Катерина держиться музик. Боїться, щоби їй Коленач не згубився.

На дворі не бачила нічого. Чує лише музику, що віддалюється від коршми, одначе не бачить. Куди пошляється з циганами?! Проклята голота ті музики! Чи не можуть іти як годиться, додому! Катерина неждано пристанула перед коршмою.

Та тут хтось примкнув коршемні двері й нараз у коршмі згасло світло. Коршмар був видно рад, що позбувся неприємних гостей і замкнув коршму.

Катерина скрикнула розпучливо. За звуками розстроєної музики старається втікати дорогою, на якій страшно ховзко. Мусить зловити Коленача! Нараз посовгнулася й упала; колиж перелякана піднеслася музики вже не чула. Тихо і невидно, хоч око виколи.

Щож тепер? Крикнула у темну ніч: „Пане Коленач!"

Ніхто не відізвався. Лише десь далеко чує якісь голоси. Одначе де?!

Катерина крикнула вдруге. Голосніше. Розпучливіше.

— Що тут кричите? — озвався хтось біля неї. Може вартівник, а може якийсь сусід.

— Бо вони мені втекли! — жаліється Катерина.

— Хто?

— Та — музики! А я не маю де спати!

— То йдіть до коршми!

— Коли замкнена! — нарікає Катерина. — Що мені нещасній тепер робитоньки?!

— То коршмар відчинить.

Небаром при помочі вартівника дісталася Катерина знову до коршми. Може бодай на лавці переспатися.

Вартівник відійшов, та зараз застукав у вікно. — Маєте тут когось на дворі! — кричав. — Скоро!

Коршмар схопив гачок, що стояв біля печі й вибіг надвір. І вже чути в сінях якісь голоси, а до кошми входить Коленач з Керчмариком.

— Гов, так не йде! — сміється Коленач. — Гарненько нас вивести й замкнути за нами двері! Таж іще нема й десятої години. А сьогодня ми не можемо вертатися додому. Щось страшного, яка ожеледа. Тут собі тепер гарненько посидимо, а потім ляжемо собі на лавці.

— Я хотів спекатися циганів, — виправдується коршмар. — А де ваш Шолта? — пригадав собі. — Він уже мав досить у голові, щоби так де не впав...

Коленач і Керчмарик збентежено оглядаються. — Таж ішов — проклятий — з нами! А бас повинен тут бути.

— Він певно надворі...

Коршмар і музики виходять перед коршму й кличуть. Дарма. Потім ідуть на подвіря, куди переходили передше. Коленач і Керчмарик знову кличуть. Нічого.

Тихо. Лише десь у хлівику чути якийсь шорох.

Коленач по геройськи прискочив до хлівців, що були прибудовані до якоїсь шопи.

— Є там хто? — крикнув.

Нічого.

— Гей! Є там хто?

Солома в хлівци зашелестіла й озвалося басове:

— Та нема нікого! Лише порося!

Це Шолта сьогодні вдруге промовив.

— Вилізь відтам! Виспимося в коршмі!

Тихо.

— Та лишіть його! — повідає коршмар спокійно. — Там є лише солома. Там уже спав Шолта нераз...

Катерина сидить на лавці та розшнуровує собі черевики. Прокляті мясниці!

Їй постелили в кухні, а рано вернулася додому. Щоправда, без грошей одначе не жалувала того. Вона уже так давно танцювала.

А дома свому чоловікови Франкови сказала, що Шмидеркало навіть і чути не хоче про гроші. Одначе, мовляв, мусіла там заночувати!

Мясниці мають свої права й обовязки.

(З чеської мови переклав М. Н-ий).

(Кінець).

В ЄДНОСТИ СИЛА.

Чого стоїте як раби,
Наставляєте спини?
І йдете в ярмо, як воли,
Під нагайки і кпини?

Таж у вас сила, як у львів,
Вас сорок міліонів!
І годі збудити у вас гнів,
Лиш чути рабські стони.

А вже би час, щоб встали ви,
Ви, Українці сходу,
Одним ударом, в однім дні
Були вільним народом.

Лиш єдности бракує вам,
Без неї ви пропали!
Будете двигати ярмо,
Вічно рабом стогнали.

Бо Воля сама не прийде,
Волю тр'а здобувати,
В єдности сила! — Побіда!
Час вам це давно знати!

Д. Захарчук.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член тов. Івана Франка, від. 103 У. Н. С. в Мілвоки, Віс., складаю сердечну подяку головній екзекутиві У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50. Також дякую відділовим урядникам за їх труд. Браття і ви, сестри, вступайте громадно до У. Н. Союза, нашого славного батька, котрий дбає за нас всіх підчас слабости, каліцтва і смерти. Дай Боже, щоб наш батько У. Н. Союз зростав у могутню силу.

Іван Бариляк.

Д-р Остап Грицай.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ НА ЕМІГРАЦІЇ В ЕВРОПІ

СВЯТО В ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА У ВІДНІ.

Пізно, бо щойно 18 м. м., довелось українській кольонії в наддунайській столиці відсвяткувати цього року чергові роковини найбільшого поета України. Правда, окремий комітет, зложений з метою попорблення заходів щодо влаштування Шевченківського свята, працював уже від довшого часу, але всякого роду трудноці, звязані в першу черту з невідрадними матеріяльними умовинами життя під теперішню пору, припізнили свято аж до згаданого дня. Та якщо не будемо вже дивитися на те, чи скорше чи пізніше можна нам було цього року віддати належну честь святим тіням нашого Кобзаря, то о-конечне урядження Шевченківського свята та дбайливе виконання його поодиноких точок треба всетаки підкреслити як додатній вияв нашої плянової національної роботи на віденськім грунті.

Відбулося свято у вечір, у головній салі нашого тутешнього „Українського Клюбу".

Почалось воно вступним словом голови товариства „Родина", **В. Мацілинського,** який вказав у своїй промові головним чином на жертвенні зусилля виконавців святочної програми, покладені ними на те, щоб гідно відповісти своєму завданню, і так заздалегідь прохав для них у публики вирозумілої уваги. Прохання, яке, на мою думку — повинно було бути висловлене при самім кінці вступного слова, а не як його головний зміст. Бо таким змістом тут має бути за кожен раз, коли святкуємо Шевченківські роковини, коротке і змістове зясування значіння свят у честь поета з погляду на культурно-творчі та визвольні змагання народу тай у звязку з часом, в якому саме доводиться нам ті свята вшанувати. Це з кожним Шевченківським святом безумовно необхідне, нехай собі воно й загально відомі річи, стільки і стільки разів проголошені в нас уже з концертових естрад, та всетаки завжди нібі нові, **коли висловлюється ними наша невмируча любов до поета та наше визвольне хотіння во імя Його заповітів.** І тому брак такого засадничого зясування у промові п. Мацілинського зазначився помітною недостачею в ній, особливож з уваги на те, що зголошений програмою реферат про життя і твори Шевченка — **д-ра Н. Світлика** — з огляду на неприсутність референта — мусів відпасти. Отак виповнили вечір скрізь чисто артистичні точки, здебільша вокальні, про які хочу тут згадати хоч коротко.

Передовсім М. Вербицького **„Заповіт"** на басове сольо з двома хорами в супроводі фортепяна. Ця композиція, правда, вже дещо перестаріла й не надто сильна загальним враженням, особливо, коли рівнати її з чудово величавими звуками „Заповіту" Лисенка, які вже так усеціло злилися зі словами Шевченка, що одного без другого просто не уявити. Та проте диригент нашого хору, енергійний і талановитий **А. Гнатишин,** зумів добути з композиції Вербицького все, що ще й сьогодні є в ній індивідуально зарисоване і не без музикального ефекту, і так цілість того „Заповіту" стрінулась таки з глибшою увагою святочно настроєної публики, яка вислухала його стоячи. Притім несподіванкою для публики було те, що басове сольо відспівав — з причини неприсутности зголошеного в програмі І. Савки — один німецький співак, і відспівав його так гарно і з таким зрозумінням, що, як на Німця — спів його заслужив на щире признання. А як дальші хорові точки треба згадати мішаний хор Безкоровайного **„Ой у саду, саду"** та веснянку Кошиця **„Шум"** — теж мішаний хор — обидва під орудою згаданого вже диригента, який їх виведенням доказав, що вишколений ним наш тутешній хор є в силі гідно репрезентувати нашу пісенну творчість перед чужинцями продукціями европейського рівня. З обидвох отих хорів випав дуже добре передовсім перший, який своїм виконанням наближувався до тієї верішини артистичної інтерпретації, яку бажалосьб почувати при виведенню наших пісень узагалі, хоч дозволю собі притім завважати, що цмокання устами при словах „ще й поцілувала" робило дещо примітивне враження. Слабше зате випав „Шум", у виведенню якого кілька відємних моментів зарисувалися чіткіше, хоч зрештою і тут враження цілости було добре. І тесаме треба сказати і про Давидовського **„І по той бік гора",** твір з технічного боку дуже тяжкий, одначе у виведенні гарний, передовсім своїми пянами, яких майстерне віддання вказало нам ще раз на велике богацтво музикальних ефектів у наших піснях, з яких ще так дуже багато не використані як треба!

Як сказано:

Дбайлива й доцільна праця диригента Гнатишина над тутешнім хором зазначується щораз кращими і тривкішими успіхами. І хотілосяб побажати нашим співачкам і співакам, щоб вони у своїм вишколенні дійшли до того, щоби й поза концертами в рамах „Українського Клюбу" могли виступати самостійно перед віденською публикою, яка з таким захопленням любить слухати славянських пісень, а своє признання для нас виявила вже стільки разів досі, зокрема у часі виступів незабутньої Капелі Кошиця. І не забуваймо притім про те, що **половина програми тих принагідних московських хорів, що продукуються у Відні по кінах і популярних сценах, — українська.** І що це просто гріх з нашої сторони, коли ми й на далі дозволимо, щоб перлинами української пісні написувались у Відні виключно хори московських волоцюгів - спекулянтів у роді трупи Орлова й інших.

Вертаючи до нашого концерту, згадаю як дальші головні точки гру молодої піаністки панни М. Левицької — в руках якої був і фортепяновий супровід, скрипака М. Занька, сольовий спів проф. Карського, деклямацію студ. М. Малиновського та хорову деклямацію „Гамалія". **Панна Левицька** відограла концертовий етюд Ліста **„Ля леджіерецца"** з гідним уваги оволодінням його технічними трудно щами, хоч тут і там можна було почувати деяку перевтому нашої піаністки, поглиблено її вщерть у виконання свого важливого завдання. Може й тому панна Левицька не далась принукати до ніякого наддатку, не вважаючи на рясний аплявз, який нагородив її гру. Таксамо своєрідну резерву почувалося цим разом і в грі **п. Занька,** як я вже нераз писав — найкращого скрипака в нашій кольонії, який відограв цим разом Пресовського „Українську думку", угорські танці Брамса та „Колискову", але не скрізь з тою поривною бравурою, до якої ми в нього привикли вже як до чогось самозрозумілого. Алеж й попри ту резерву нашого артиста публика була захоплена як звичайно, і оплескам не було кінця. А правдивою несподіванкою для публики був виступ співака - тенора, **проф. Карського,** якого спів не таксто часто доводиться нам почути. Він відспівав Січинського „І не питай мене із сліз моїх" та „Минули літа молодії" Шевченка-Лисенка, і обома піснями доказав, що його артист — з помітним голосовим матеріялом — ставить до себе кращі вимоги. Дуже симпатично випала теж деклямація **„Послання",** виголошена п. **Малиновським,** в інтерпретації якого виходили найкраще ті місця, де поет промовляє до нас тоном вищої розваги. Тут погідно спокійний голос деклєматора підходив до тексту поеми найкраще. Хоровая деклямація поеми **„Гамалія",** виголошена дітворою з української шкілки у Відні, була неабияким доказом любливого труду, покладеного тут проф. **Е. Чумаком.** Наші діточки — особливож дівчатка! — тримаючися на небезпечній естраді доволі мітно, говорили гарно, а місцями і справді по козацьки, так гостро, причім національні строї додавали ще і про себе відповідного ефекту. Словом — точка вдатна.

А після вичерпання програми та відспівання національного гимну, публика — на жаль, не надто численно зібрана — забавлялася ще довго в кімнатах нашої домівки, згадуючи мимохіть золоті слова продекламованої поеми, де поет мовби повчає нас про те, що

В своїй хаті — своя правда і сила і воля!

ПРОТОКОЛ

З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

(24)

ТРЕТІЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Справоздання гол. радної У. Н. С., Марії Ольшаницької Розоміло за час від першого січня 1929 до 31. грудня 1932.

Чотири роки тому наділено мене неабиякою честю, вибираючи мене на уряд головної радної найповажнішої української інституції на чужині, У. Н. Союза. Не для чести, а для праці і розвою У. Н. Союза приняла я своє урядування, а ту працю я старалася виповнити як слід і при кожній нагоді. Моя праця в першій мірі полягала на тім, щоби старатись організувати наші сестри до У. Н. Союза. Що та моя праця на цім поли виказала успіх, хоч може і при помочі інших, то свідоцтвом того є, що в самому місті Клівленді істнує три сестриці У. Н. С., в початках істнування котрих була моя участь і порада.

В другій мірі моя праця полягала у відвідуванню відділів У. Н. С. в околиці Клівленду. І так: за час мого урядування я відвідала слідуючі відділи: від. 34 в Лорейн, О., для полагодження справ два рази; від. 128, таксамо в Лорейн, О., один раз. Тоді оба ці відділи злучилися в один відділ. Справи були досить заплутані, але мені вдалося полагодити все в користь членів і У. Н. Союза.

Один раз я відвідала від. 17, від. 140, від. 230 і від. 274 і скликала ці відділи на спільні наради в справі злуки в Йонгстави, О. Два рази я скликала наради з клівлендськими відділами в справі злуки цих відділів, а то: від. 102, 112, 251, 260, 334, 336, 341, 358, 364 і 393. Тоді то відділ 393 злучився з відділом 341.

Головна Канцелярія припоручила мені взяти участь у початках істнування від. 260; справа зістала полагоджена в користь відділу й У. Н. Союза. Також припоручила була мені Головна Канцелярія доручити чеки для Михайла і Иосифа та Еви Поливки. Справу полагоджено в користь У. Н. Союза. Пригорнено мені було справу члена від. 108 з Лейквуд, О., який просив запомоги з У. Н. Союза. Справа зістала полагоджена в користь члена і У. Н. Союза.

Яко головна урядничка я була присутна на трох річних засіданнях У. Н. Союза.

На кождий поклик з Головної Канцелярії я старалася сповнити свій обовязок так, як тільки в моїй можности було.

Отсе є моє справоздання перед Вами, Вп. Делегати, і Ваша річ його осудити. Я старалася все і всюди поширити нашу найбільшу організацію, У. Н. С., і в тій праці не устану, доки моїх сил. На тім кінчу і бажаю якнайкращого успіху нашій організації, У. Н. Союзови.

Звіт головного радного Павла Стадника.

Світла Конвенціє, Поважані Панове Делегати! Після ухвали Головної 17-тої Конвенції, яка відбулася в Ньюарку, Н. Дж., від 13. до 18. травня 1929 р., кождий головний радний має здати звіт зі своєї діяльности перед річним засіданням і Конвенцією.

Хоч я не мав з головної канцелярії за чотири роки ніякого спеціяльного припоручення, то я з власної ініціятиви старався про солідарність двох відділів У. Н. Союза, котрі є в моїй місцевости (Трентон, Н. Дж.): від. 245 і 116, та в околичних місцевостях. Дня 21. березня 1930 р. на вічу в Ню Бронсвік, Н. Дж., я мав нагоду говорити з членами У. Н. С. про заснування молодечого відділу, которого в тій місцевости не було. Всі члени і членкиі обіцяли такий відділ заснувати. Дня 26 липня 1930 р. мав я нагоду бути в Картерет, Н. Дж., і в Горожанськім Клюбі. Говорив я про заснування пласту молоді при У. Н. Союзі. Ту справу приняли всі присутні прихильно. Дня 20. грудня 1931 р. на припоручення головної канцелярії я скликав мітінг в справі злуки від. 116 з від. 245. Дня 27. грудня 1931 р. я був присутний на мітінгу від. 245 в справі злуки. Тут я говорив про користи матеріяльні, які головна управа обіцює дати в теперішне безробіття. Хоч назверх члени приняли мою пропозицію прихильно, то до злуки не прийшло. Однак наша праця, як головної управи так і всіх головних урядників, не пішла намарно, бо члени про злуку всі мріють і чекають, як тільки вийдуть в нас босівство на місци.

Найважнішою справою і працею в теперішню пору було, як притримати членство при У. Н. Союзі через страшне безробіття. Останне річне засідання Головного Уряду дало позичку 25 тисяч. Це була капля в морю.

В р. 1932—1933 найбільше праці прийшло з головної канцелярії на руки головних радних: пояснювання табельок на нові роди обезпечення, виміна старих родів на нові роди. Від початку проголошення виміни грамот мій дім став канцелярією. Члени обидвох відділів, 116 і 245, не довіряючи своїм урядникам, приходили за поясненнями в тій справі. Щоби не вводити членів в блуд, я пояснював, які користи дає реформа в теперішню пору і набудуче. Не обійшлося й без підшептів і агітації з ворожого табору проти реформи. Тут знову треба було членів переконувати, щоби не дали збаламутитися всяким агентам, ворожим нам і нашій організації, У. Н. Союзови.

Дня 1-го квітня 1933 р. запрошено мене, як головного радного, до відділу 245 У. Н. Союза в справі надужиття місцевої каси секретарем і касієром. Ту справу вирішено так, що припоручено контрольній комісії перебрати від дотичних урядників урядування. На тім відділ 245 не потерпів морально, ані організація У. Н. Союз.

Я мав також переговори з молодими хлопцями про заснування пласту в Трентон, Н. Дж. Охотників з запалу до праці не бракувало та з причини безробіття і фінансової кирзи справа зістала відложена, поки часи не поправляться.

Я переконаний, що через безробіття і головна управа мала повні руки роботи, а головне те, щоби не втратити членів старих, бо про нових годі говорити.

Я старався всюди говорити добре про У. Н. Союз і боронив його, як хтось хотів плямити чесне імя Батька Союза.

Крім того я брав теж участь в народнім життю. Будучи членом комітету збирання грошей на Сиротинець У. Н. Союза, я вислав на ту інституцію $200. До Рідного Краю на всякі народні цілі я вислав $400. Всі гроші вислано через Обєднання.

На закінчення скажу, що в таких тяжких часах та зприводу загального знеохочення моя позиція була досить трудна. Однак я старався зробити все, що було можливе, відповідно до мого знання як 25-літнього члена і місцевого урядника та радного У. Н. Союза.

Предсідник конвенції відноситься до делегатів із запитом, чи вони бажають собі зняти фотографію зі всіх делегатів.

Головний фін. секретар Р. Слободян зазначує, що слідуючого року буде сорок-літній ювилей істнування Союза, отже треба таку важку подію як конвенційні наради в якийсь спосіб підтвердити та підкреслити. Тому було би бажаним, щоби ми зняли таку фотографію, яка рівночасно буде одною з памяток сорок-літньої діяльности У. Н. Союза. Потім делегат 68 відділу поставив внесок, попертий делегатами відділів 24, 140, 69 і 273, щоби зняти фотографію. Цей внесок перейшов більшістю голосів. Внесок проти знимки фотографії, поставлений делегатом 38 відділу й підпертий делегатами відділів 83 і 347, перепав.

Дискусія над звітами головних урядників У. Н. Союза.

Предсідник конвенції пригадує, що дискусія над звітами головних урядників буде відбуватися поодиноко над кождим звітом в такому порядку, як вони були виголошені. На першу точку приймила дискусія над звітом гом. предсідника Союза, Миколи Мурашка. Та заки ще виязалася дискусія, делегат 114 відділу голоситься в формальній справі, щоби при дискусії ограничити забирання голосу делегатами до пятьох мінут. Цю думку попер делегат 197 відділу; конвенція на неї згодилася.

До слова над звітом голови Союза голоситься делегати отсих відділів: 228, 316, 300, 310, 147, 370, 64, 42, 283, 324, 299, 347, 100, 276, 221, 307, 237, 83, 62, 220, 278, 44, 284, 68, 121, 371, 146, 230, 241, 20, 336, 247, 165, 282, 361, 7, 90, 345, 48, 102, 63 і 245.

Делегат 63 від. ставить внесок, попертий делегатом 83 відділу, на замкнення лісти. Внесок цей переходить одноголосно.

Делегат 316 відділу ставить запит у справі процесу, про який згадував голова Союза у своєму звіті. Він хоче знати, з ким цей процес провадиться і з якої причини.

Предс. Мурашко відповідає, що один зі священиків вніс скаргу до суду ще перед пятьма роками за допис, який появився в тому часі в „Свободі", а який написали місцеві громадяни в тому змислі, що цей священик назвав український народний дім русским домом. Ця справа не покінчена дотепер тому, бо противна сторона все її відкладала. Зрештою шеф редакції „Свободи", який спеціяльно інтересувався тою справою, на бажання зможе подати докладнійші інформації в тій справі.

Дел. відділу 300 запитує предсідника Союза, чи правдою є це, що в головній канцелярії є такий навал праці, що секретарі не можуть ніколи дати на час відповіди.

Предс. твердить, що підготовлювання реформи, а потім переводження її в життя вимагало стільки труду і праці, що неможливо є полагодити кожду справу на час з тим персоналом, який мається тепер до розпорядимости. Одначе тут треба розріжнити, про які саме відповіди тут мова, бо відповідно до того головні секретарі дадуть від себе пояснення, наскільки хтонебудь буде цього домагатися.

Дел. 147 відділу заявляє, що його відділ припоручив йому запротестувати проти поїздок головних екзекутивних урядників, які вони робили в часі підготовлювання членів до реформи. Ту саму працю, каже він, можна було полагодити через „Свободу".

Предс. відповідає, що він вповні годиться з заявою делегата 147 відділу, наскільки ця заява відноситься до таких відділів і до таких відділових урядників, які вже через підготовчу працю в „Свободі" в справі реформи були настільки до неї поінформовані і так добре її розуміли, що дальших спеціяльних пояснень від головних урядників їм не було потрібно. Однак треба взяти під увагу, що таких відділів було дуже мало, бо подавляюча більшість реформи відразу не могла зрозуміти і треба було нераз довгими годинами їм це виясновати. Додає також, що велике число відділів поздок головних урядників вимагали, а що неможливим було всі ті відділи відвідати, то вони ще й досі висказують свій жаль з цього приводу.

Дел. 370 відділу ставить запитання в справі організування молоді, щодо якої не було багато зроблено, та навіть не давано зазивів і покликів у „Свободі" в цій справі. Дальше запитує він, чому Союзові гроші знаходяться по банках аж на вісьмох чекових контах. На чие припоручення і за чиї гроші їздив головний редактор до краю. Чому екзекутива при рахуванню голосів за реформу брала під увагу число відділів, а не загальне число членів. Чому екзекутива не дала адрес делегатів, як їх назвища були проголошені в „Свободі" на 18 конвенцію. А вкінці хоче він знати, що сталося з тим пластом, якого організацію мала занятися канцелярія головного уряду.

Предс. відповідає на кожде питання зосібна. В справі покликів для організування молоді, на його думку, зроблено досить, бо таких покликів було чимало в „Свободі" за останні чотири роки. Коли розпочато підготовку реформи, тоді залишено ту справу: раз, через навал праці, а друге, через важкі часи, котрі якраз у тому часі ставали чимраз більше нестерпними. Беручи таку обставину під увагу, треба було насамперед думати, як придержати при членстві тих, що вже знаходилися в Союзі. Щодо чекового конта, яке є розложене по ріжних банках, то головний фінансовий секретар зможе дати більше вичерпуючі відомости. Щодо їзди відповідального редактора до краю, то предс. заявляє, що „Свобода" його вислала і заплатила кошти подорожі. На думку предсідника, такі поїздки потрібні, бо редакція, щоби мати змогу писати про край, давати про нього вірні відомости, відсвіжити своє знання новими думками, мусить мати тісний звязок зі старим краєм. А такий звязок можна найкраще піддержати через особисті відвідини. В справі рахування відділів, а не загальних голосів цілого членства Союза, предс. заявляє, що таке поступовання є власне згідне з параграфами статута У. Н. Союза. Щодо організації пласту, то над цею справою головний уряд серіозно застановлявся і роздумував над усякими можливими способами, якби ту молодь захопити пластовою ідеєю та зеднати її до неї, однак через важку кризу ті справи не можна було посунути вперед так, як ми собі цього бажали. Думки організації пласту при У. Н. Союзі екзекутива не залишає, та при найближчих сприятливих обставинах постарається її знову видвигнути у повному розмаху. Адрес делегатів не подавано тому, бо на це статут не дозволяє, а крім того бралося ще під увагу і ту обставину, що проголошення адрес заступників поодиноких відділів служить звичайно для шкідливої агітації зі сторони наших ворогів. Головний уряд вже давніше переконався, що так воно діється, а саме тоді, коли свойого часу проголошено було адреси малих відділів, щоби дати їм змогу порозуміттися в справі злуки. Ту обставину використали якраз большевики для своєї пропаганди, а головно для пропаганди проти введення нової реформи.

Дел. 42 відділу ставить запитання до предс. в справі організації молоді та бажає довідатися від нього, який, на думку предс. і цілого уряду, є найкращий і найдоцільніший спосіб зорганізувати молодь. Опісля запитує також у справі будови Сиротинця.

Предс. зазначує, що головний уряд У. Н. Союза має на приміті деякі пляни щодо організації молоді, які при найближчій нагоді буде старатися перевести в життя, однак він сам був би цікавий почути, з якими думками і з якими плянами приїхали шановні делегати. Головний уряд, наприклад, пропагував справу злуки відділів якраз у тій цілі, щоби при великих відділах можна було скорше зорганізувати та придержати молодь. Коли по великих місцевостях можна би було потворити з ріжних і багатьох відділів тільки один великий Союзовий відділ, то тоді такий відділ міг би скорше спромогтися на будову одної спільної домівки, яка моглаб стати осередком цілого організаційного життя даної місцевости. До такого осередка певно можна би було приєднати молодь, бо там була би можливість дати тій молоді бодай приблизно те, що вона має в американських організаціях. Створенню такого спільного осередка Союз дуже радо буде помагати. В справі Сиротинця предс. заявляє, що звіт про це, буде зложений пізніше.

Дел. 324 відділу запитує предсідника чи відповідальний редактор, О. Ревюк, у часі своєї поїздки до Европи побрав крім коштів подорожі також і свою платню, та чи за час його неприсутности „Свобода" до помочі когонебудь наймала.

Предс. відповідає, що редактор побрав платню, а інші редактори виконували його обовязки без ніякої помочі.

(Дальше буде)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

САВТПОРТ, КОНН.

На викуп Українського Павільону.

Наша громада числом маленька, однак духом велика. Як почули ми про долю нашого Павільону, не ждали на мітінг, зійшлися до Народного Дому, ухвалили по десять долярів як з товариства ім. Тараса Шевченка, відділ 84 У. Н. Союза, так із місцевого запомогового товариства, а далі почали між собою збірку, яка принесла $12. Разом зібрано $32, які вислано до шікаговського комітету.

Ю. Гоголь.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Авраменко влаштовує Український День.

В порозумінню з Українською Виставовою Корпорацією в Шікаго український балетмайстер, п. Василь Авраменко, перебрав на себе влаштування Українського Дня. Як відомо, Український День був спочатку призначений на 17-го серпня. Однак з причини, що 17-го серпня припадає на четвер, тобто день робучий, п. Авраменко запропонував, щоб Український День перенесено на суботу, 19. серпня. Українська Виставова Корпорація пристала на пропозицію п. Авраменка. Таким чином день 19. серпня остаточно вибрано як Український День.

Сам по собі Український День буде, як відомо, лиш найвищою точкою в широкій і дуже ріжнородній програмі всіляких українських подій і свят, які вже віддавна напляновано на Український Тиждень. Після останніх порозумінь, які тепер запали, Український Тиждень дефінітивно зачнеться в понеділок, 14-го серпня, і скінчиться в неділю, дня 20-го серпня.

Пан Авраменко вже зарезервував салю „Колізеум" на 19 серпня. Саля „Колізеум" може вмістити в собі до 20,000 глядачів.

Докладна програма Українського Дня, як також цілого Українського Тижня, буде подана в найблизшім часі, але вже тепер відомо, що підчас Тижня відбудеться кілька Українських Конгресів, Пописи Масових Танців і Хорів, вибір Української Кралі Краси на Америку і т. і.

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

QUEEN OF "LITTLE UKRAINE."

Pastor's Wife Leads Youngsters in Parish and Social Activities.

Mrs. Myroslava Musiychuk Heads First Organization of Her Countrywomen Ever Founded on the Niagara Frontier.

Keeping Home Only Part of Her Daily Tasks.

By Sybil Reppert.
Times Special Writer.

The whole younger set of Ukrainian Buffalo made themselves new outfits lasts winter, new outfits after old, old paterns.

Their clothes may be as American as a magazine fashion plate most of the year. But on feast days they wear white linen banded with gay embroidery. Not even in the hills of Ukraine can you find more careful needlework than covers the skirts and blouses that swish around the parish house of St. Mary's Ukrainian Orthodox church, 450 Elk street, on holidays.

For Myroslava Musiychuk kept a sewing school last winter.

It was a strange sort of sewing school. Boht boys and girls attended, and some of the pupils were apt to be assembled every day and almost every hour. When one of the students struck a snag or completed a motif, he hied off to consult Mrs. Musiychuk.

Six Months on Job.

One high school boy worked six months embroidering his shirt. Then he decided that he didn't like it and started a new one.

Mrs. Musiychuk is the wife of Rev. Stephen S. Musiychuk, pastor of St. Mary's. She is soft-voiced and quiet. Her brown hair is wound in a braid around the back of her head.

She has made the big red brick rectory on Elk street into a cozy home. On one wall hangs the seal of Ukraine, ebmroidered by her careful hands. There are pictures of tree-lined home cities across the ocean. Packed away in tissue paper are her crisp white linens with their gay embroideries. She still serves the dishes her mother and her mother's mother taught her to make. She bakes all the bread for her family.

But keeping a home is just a part of Mrs. Musiychuk's everyday work. There is always some sort of class or social event in the evenings. When her husband is away she teaches the Ukrainian tongue to his class of children. She leads the sopranos in the chorus, and acts in the plays.

Performed for Radio.

She has sung many times over the radio. Sometimes the great patriotic songs of her people. Sometimes quiet lullabys: "Sleep is walking by the window; dreams are creeping through the fence." Sometimes the soft melodies Ukrainian girls sing as they watch the flocks in the field. "A Ukrainian woman is always singing," Rev. Musiychuk says.

Mrs. Musiychuk was elected president of the first organization of Ukrainian women ever formed on the Niagara Frontier. It was chartered last February as branch 49 of the national organization. Its purpose is better education, better opportunities for women. Meetings are every month. Social events are frequent and classes in home economics and parental education are planned.

The Buffalo chapter is named for Olga Basarab, teacher in Ukrainian schools, a leader in the fight for Ukrainian independence. She died under torture 10 years ago refusing to tell the names of her associates. In giving their organization her name, Buffalo Ukrainian women hoped to symbolize their loyalty to the best ideals of the old land while they learn the ways of the new.

Mrs. Musiychuk can well understand the problems of the Ukrainian woman who has come to this country. She was nearly 16 when her own people made the journey across the Atlantic.

Like every other Ukrainian student, she had spoken Ukrainian her first year in school. Polish and Ukrainian, the second, and Polish, Ukrainian and German, from that time on. When she got to high school Latin was added, and in the Ukraine, high school students speak Latin as well as read it. If she had stayed another year and entered third year high school, Greek would have been added to the list. But she didn't know a world of English.

Her people left their beautiful home in Peremyshl because the air was full of wars and rumors of wars. They knew that if a conflict broke out between Austria and Russia they would be in the center of it. How right they were is history now. The fields where Myroslava Musiychuk played when she was a little girl are all grave yards. One hundred thousand men were killed there in one battle.

Mrs. Musiychuk and her family made their first American home in Chicago. They were desperately homesick. And to make things worse, the maid they had brought with them cried all the time.

Wanted to Go Home.

She wanted to go home. So did the rest of them, for that matter.

But Myroslava went to a Chicago school. She learned the strange tongue. Her family moved to the suburbs where there were grass and flowers. And after a while, she met the tall young man she maried.

All their children, Irene, now 14; Olga, 12; Alexander, 9; and Marie, 6, were born in Chicago. They later moved to Philadelphia, then to Chester, Pa., and then to Buffalo. Irene is a sophomore at South Park. The others go to School 4.

(The Buffalo Times, Tuesday Evening, July 25, 1933).

ТЕЧЕ ВОДА НА ДОЛИНУ.

(На нуту „На вулиці сурма грає").

Тече вода на долину, (2)
Гей, допчуть Ляхи Галичину. (2

Галичина наша Мати, (2)
Гей, хоче право рівне мати. (2

Опікуни в ляцькій шкірі, (2)
Гей, якби могли, тоб нас зїли. (2)

Шибениці закладають, (2)
Гей, і за правду всіх карають. (2)

А ми те все збойкотуєм, (2)
Гей, Ляхам кости порахуєм. (2)

Як станемо рахуватись, (2)
Гей, тож буде світ дивуватись! (2)

Що в Вкраїнців така сила, (2)
Гей, що буде Ляхів гонила. (2)

За Сян геть, на захід сонця, (2)
Гей, зперед нашого віконця. (2)

Не вам у нас панувати, (2)
Гей, бо Вкраїна наша Мати. (2)

А ми хлопці боєвики, (2)
Гей, помагаєм з Америки. (2)

Щоби Польщу розігнати, (2)
Гей, Україну будувати. (2)

За ті суди й шибениці, (2)
Гей, віддамо ми вам взториці. (2)

Це ми усе записали, (2)
Гей, як Поляки нас карали. (2)

Бог над нами є високо, (2)
Гей, Він глядить у світ широко. (2)

І на Київ споглядає, (2)
Гей, що большевик там гуляє.

Пятилітку закладає, (2)
Гей, Українців висилає. (2)

А на місця Українців (2)
Гей, насилає тьму сталінців. (2)

Де поглянеш, всюди зойки, (2)
Гей, плачуть дітоньки дрібонькі. (2)

На Великій Україні, (2)
Гей, і в нещасній Галичині (2)

Всі завзято ся тримають, (2)
Гей, тай своїх прав добувають. (2)

Та час прийде, як та весна, (2)
Гей, заспіваєм: Вже воскресла! (2).

Василь Футулуйчук.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член від. 168 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового на 18. конвенції У. Н. Союза в Дітройт, Міш. Також дякую комісії просьб і скарг і делегатам з відділу 168 і 155, котрі одобрили мою просьбу. Бажаю якнайкращого успіху всім урядникам і нашій організації.

Стефан Космина.

RADIO.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Дальший черговий виступ Українського Хору Ол. Кошиця відбудеться в суботу, дня 29 липня, у годині 8.50 вечером. Хор виступить з такою програмою. (стація WABC—Columbia Broadcasting System):

1) Вступ: „Рідний Край ми споминаєм", ар. О. Кошиця.
2) Щедрівка: „Ой, сивая та зазуленька", ар. Стеценка.
3) Колискова: „Котику сіренький", ар. О. Кошиця.
4) Колядка: „А у нашого хазяїна", ар. Стеценка.
5) Гуцульська: „Ожеледа", ар. Гайворонського.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

Заходом підприємства „Сурми" в Ню Йорку відбудеться в неділю, 30. липня, чергова програма на радіо п. з. „ВЕЧЕР НА СЕЛІ".

Програма буде виконана співаками і музичним ансамблем під проводом М. Вдовяка.

Стація (W.O.V. 1130 kc). Початок 8.30 рано.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(6)

Після свого крику перемоги Тарзан устромив свій ніж у піхву. Він тепер обернувся лицем до хвостатої людини. Якийсь час дивилися вони один на другого здивовано й допитливо. Тарзан бачив, що перед ним стоїть людина, хоч і хвостата, хоч її руки більше походять на малпячі руки, але вся постать, очі й лице були людськими. Нарешті хвостата людина заговорила до Тарзана. Мова її була цілковито незнана Тарзанови, хоч він чув у ній людський спосіб говорення.

Хвостата людина побачила, що з боку Тарзана сочиться кров. Тарзан був поранений львом. Хвостатий зробив знак Тарзанови, щоб той ліг на землю. Тарзан, не кажучи ні слова, ліг на траву. Хвостата людина дістала зі своєї торбинки, зробленої з кори дерева, якийсь порошок і ним посипала рану Тарзана. Тарзан почув, як його болючо запекло в боці, але він звик до болю й твердо переносив ще гірші болячки, а тому лежав непорушно на траві.

На знак хвостатого Тарзан встав на ноги. Тепер біль помалі втихав і кров перестала сочитися. Тарзан почав говорити до хвостатої людини мовою малп, потім мовою ріжних африканських людських племен. Він перебирав у своїй памяти всі мови, які тільки знав. Але хвостатий не розумів. Він також говорив щось незрозуміле Тарзанови. Нарешті хвостатий поклав одну руку на свої груди, а другу на груди Тарзана в те місце, де билися їх серця.

Тарзан зрозумів це як приятельський привіт. Він у такий самий спосіб відповів хвостатій людині, що її дуже задоволило. Потім хвостата людина обнюхала повітря й побачивши козу, яку Тарзан тримав убитою на дереві, показала своєю рукою на власний шлунок. Тарзан зрозумів це й дав знак людині з хвостом, щоби вона стрибала за ним. Тарзан легко вискочив на дерево, а за ним подався хвостатий, спираючись і чіпляючись своїм хвостом за дерева, як малпа.